

DÖYÜŞƏN KİŞİ

Onun həyat yolu döyüşlərdən keçibdi

Onda dünyanın kələfi dolaşmışdı. Ermənilər yenə öz məkrli siyasətlərinin tonqalını qalamışdılar. Və Azərbaycanın əzəli torpağı olan, bu gün Ermənistan adlanan ərazidə qan su yerinə axırdı. Adamlar mallarını, əmlaklarını unudub canlarının hayına qalmışdılar. Sanki göy, yer bir ah-nalənin burulğanına düşmüşdü...

Bu məqamın adını tapmaq, onu kağıza köçürmək, dilə gətirmək çox çətindir. Amma neyləyim ki, bu bir həqiqətdir və onu yaşamağa da biz məhkumuk. Bütövlükdə millətimizin qan yaddaşına hopmuş ötən əsrin 1918-ci ilindən başlayan erməni azğınlığının növbəti dalğasını xatırladıqca xəyalım uzaqlara qanadlanır. Bu da səbəbsiz deyil. Çünki bəresində yazmaq istədiyim bir insanın həyat yolu məhz həmin od-alovun, ah-nalənin içərisindən başlayıbdır.

Bəzən deyirlər ki,

yol hardan, necə başlayırsa, davamı da elə bu cür gedir. Bax, bu mənada Qasım Əsədovun tale yazısı da həmin deyimdəki təsdiq edir. Çünki o, bu dünyanın qara üzünü öz ömrünün qara səhifəsindən işığa çıxarmış bir insan olubdu...

Təsəvvür edin ki, bu gün işğal altında düşmən torpağı kimi qalmış Qərbi Azərbaycanın Masis rayonunda öz həyatını yaşayan, öz gününü-güzəranını qurub, ev-eşiyiylə, təsərrüfatı ilə məşğul olan bir ailənin üstünü qəflətən qara buludlar aldı. Evlərə od vuruldu, mal-davar yağmalandı, uşaq ata-anasından, valideynlər uşaqlarından pərən-pərən düşdü. Hər kəs nə edəcəyini bilmədən elə necə gəldi oğlunu, qızını, atasını, anasını səsləyə-səsləyə ölümdən canını götürüb qaçmağa başladı. Bax, həmin vaxt, yeni 1920-ci ildə indi Masis kimi tanınan bölgədə dünyaya gəlmişdi Qasım Əsədov. Nə danışa bilirdi, nə qışqıra bilirdi, nə də kim olduğunu ifadə etmək zorunda deyildi. Evin yeganə övladı olan Qasım Allah umuduna sığınmışdı daşın dibinə.

Bu zaman

övladlarını haylayıb tapa bilməyən Zəhra bibisi, yeni atasının bacısı bir xilaskar mələk kimi özünü onun üstünə atdı. Nağıllarda deyildiyi kimi, Xızır Peyğəmbər həya çatdı. Öz uşaqlarını haraylayan Zəhra bibi Qasımı görəndə yerində dondu və heç nə düşünmədən özünü qardaşı oğlunun üstünə atdı.

Başından sürüşüb düşmüş yaylığına büküb birçə kəlmə "can, qorxma, yanındayam" deyib sinəsinə sıxdığı uşaqla birlikdə qaçmağa başladı. Kolların, kosların arasından necə keçdi, Qasımı necə xilas etdi, bunu yalnız Allah bilir. Biz isə bunu yalnız möcüzə adlandırırıq. Çünki o vəziyyətdən insanı yalnız möcüzə xilas edə bi-

lərdi. Elə böyük Allahımız da Zəhra bibinin təmsalında möcüzəni gerçəkləşdirdi...

Bəli, bir ailə pərən-pərən düşdü. Hərə özünə Azərbaycanın bir bölgəsində sığınacaq tapdı. Zəhra bibi də özünə birlikdə Qasımı Ağdaş rayonuna gətirdi. Artıq öz övladlarından əlini üzmüş ana bütün mehrini qardaşı oğluna salmışdı. El arasında bir deyim var. Atalar deyib ki, "yetim böyüyür, yamanlıq Əzrayıla qalır". Bu mənada Qasım da bütün yaşlıları kimi həyatın bütün sınaqlarına dözə-dözə bir qarını ac, bir qarını tox böyüdü. Və günlərin bir günü onun həyatının ikinci səhifəsi yazılmağa başladı. Bu səhifə artıq böyük bir savaştan keçirdi. Yeni Qasım Əsədov Sovet ordusu sırasında alman faşizminə qarşı döyüşə çağırılmışdı.

Azərbaycandan çağırılan əksər döyüşçülər kimi onun da döyüş yolu birbaşa ön səngərdən başladı.

Digər millətlərin nümayəndələri ilə birlikdə o da bir əsgər kimi müharibənin bütün əzab-əziyyətini, bütün uğur və məğlubiyyətlərini yaşadı, şahidi oldu. Heç vaxt bir addım geri çəkilmədi. Özünü həmişə önə atdığından döyüşlərin birində mühasirəyə düşdü.

Yanında partlayan mərminin

təsirindən yerə yıxıldı. Gözlərini açanda başının üzərində alman əsgərlərini gördü. Faşistlər ona öz iyrenc təbəssümləriylə, baxışlarıyla və anlamadığı dildə nələr-sə deyirdi. Birçə onu hiss etdi ki, çiyinə vurulan avtomat zərbəsi "təslim ol" deməkdir.

Qasım Əsədov alman əsirliyində olsa da, gecə-gündüz Azərbaycanda qoyub gəldiyi doğmalarını, xüsusilə Zəhra bibisini düşünür və bu əsirlikdən necə qaçıb qutarmağın yollarını arayırdı. Nəhayət ki, tez-tez təmasda olduğu insani diqqətini

çəkdiyi bir alman əsgəriylə "dil" tapdı. Və bəlkə də dünyanın bir möcüzəsi də bu anda baş verdi. Əsirlərə nəzarət edən həmin alman əsgəri beş barmağını ona göstərib dedi:

- Beş dəqiqə vaxt verirəm. Sənin dediyin kimi, mənim də anam var, bizi analarımız gözləyir. Beş dəqiqəyə qaça bilsən, qurtulacaqsan. Yalnız sən qaçandan sonra havaya atəş açacam. Qaçma bilməsən, bir də mənə dil tökmə...

Bu fürsət Qasım üçün nicat yolu idi. O, arxaya baxmadan meşənin dərinliyinə doğru qaçdı. Arxadan açılan atəşlər artıq ona yetişmək gücündə deyildi. Görünür, azadlıq həqiqətən çox şirindi. Elə bu azadlıq eşqi də Qasımı bir rus kəndinə gətirib çıxardı. O, həmin evin qapısını döyüb gizlənmək üçün kömək istədi.

Ev sahibəsi onu zirzəmiyə düşürdü. Bir neçə gündən sonra o, artıq partizanlara qoşulmuşdu. İndi o, Polşada faşizmə qarşı silaha sarılmışdı. Döyüş yolunun haralardan keçməsinə baxmayaraq, bir neçə dəfə ölümlə üz-üzə gələn, hətta ağır yaralanıb bir böyrəyini itirən Qasım Əsədov Sovet

əsgərinin üzərinə düşən vəzifəni qələbə gününə qədər yaşadı və o, 9 May qələbəsinin sevincini Varşavada qeyd etdi.

Müharibə bitdi

İndi o, qalib əsgər kimi dönmürdü vətənə, doğmalarının yanına. Onu da elə qaliblərə layiq şəkildə qarşıladılar. Təbii ki, həmişə çox sevinən isə Zəhra bibisi idi. Bu sevincin ardını isə o, böyük inşaat meydançası olan Mingəçevirdə davam etdirdi. Bu şəhərin salınmasında yaxından iştirak edən Qasım Əsədov bütün həyatını demək olar ki, məhz çətinliklərdən keçə-keçə başa vurdu. Və ən maraqlısı odur ki, o heç vaxt nə özündən, nə də qəhrəmanlıqlarından danışmadı. Sinəsini bəzəyən orden və medalları ilə bir şərəfli ömrün nümunəsinə çevrildi. Hər il qələbəni ailəsiylə, övladları, nəvələriylə qeyd edən Qasım Əsəd oğlu Əsədovun bu dünyaya əlvida deməsindən sonra onun qələbə sevincini onun övladları, nəvələri, nəticələri xatırlamaqla bir DÖYÜŞMÜŞ KİŞİNİ yaşadırlar. Ruhu şad olsun!

Əbülfət MƏDƏTOĞLU